

Column van drs. P.W.A. Kasteleyn EMFC RC

## Naar duurzame kostprijzen

Het spreekwoord 'voor niets gaat de zon op' wil zeggen dat je voor alles moet betalen, behalve voor de zon. Het is merkwaardig dat energie die met deze zon wordt opgewekt duurder is dan energie die van een vervuilende kolencentrale afkomstig is. Voor wind lijkt het omgekeerde te gelden, blijktens het spreekwoord 'men kan niet van de wind leven'. Dit lijkt in de praktijk het geval te zijn: windmolens zijn slechts met flinke investeringssubsidies concurrerend te maken met bijvoorbeeld een kerncentrale. Toch komt ook dit raar voor. De wind waait immers gratis en laat geen schadelijke stoffen achter. In tegenstelling tot een kerncentrale. Hoe valt dit nu te verklaren? Dat komt omdat onze kostprijsystemen van geen kant kloppen! Alle initiatieven van activity based costing ten spijt!



De bestaande kostprijsystemen rekenen een aantal belangrijke kostencomponenten aan het eindproduct toe: arbeid, materiaal en grondstoffen (delvingskosten), onderhoud, kapitaalbeslag (rente) en de investeringen cq. de afschrijvingen. Het ene systeem doet dit zorgvuldiger dan het andere. Alle kostprijsystemen gaan echter volledig voorbij aan de forse, veelal toekomstige, kosten. Deze worden op geen enkele wijze aan de kosten van het eindproduct toegerekend.

Men kan dan denken aan:

- 1. toekomstige maatschappelijke kosten die samenhangen met vervuiling en uitstoot** (opruimkosten, kosten om gezondheidseffecten op te lossen, maatregelen om de negatieve effecten van het broeikaseffect te bestrijden): als deze kosten wel toegerekend zouden worden dan zou de kostprijs van energie van een kolencentrale ongetwijfeld veel hoger uitkomen;
- 2. opraken natuurlijke hulpbronnen** (gas, kolen, olie, uranium): bij een landbouwareaal bepaalt de snelheid waarmee een gewas tot bloei komt een deel van de kostprijs. Als in één jaar één keer een gewas kan worden verbouwd op een stuk grond, zal de kostprijs hoger zijn dan als op deze zelfde grond twee verschillende gewassen in een jaar verbouwd kunnen worden. Wat deze vaststelling betekent voor de prijs van ruwe olie, dat over een periode van vele miljoenen jaren ontstaat, laat zich raden: die kostprijs moet ongekend hoog zijn.
- 3. toekomstige directe kosten** (opslag radioactief afval): kernafval moet nog tienduizenden jaren worden opgeslagen en bewaakt. Als wij deze kosten van opslag en bewaking contant zouden maken naar dit moment, dan zou dit een ongekend prijseffect hebben voor kernenergie. Kernenergie zou onbetaalbaar worden.
- 4. extreme risico's en verzekeringskosten** (kernenergie): weliswaar schijnt de kans op een ernstig ongeval bij een kerncentrale zeer gering te zijn, de impact van een ongeval zal rampzalig zijn. Zo rampzalig dat geen verzekeringsmaatschappij dit risico wil en kan verzekeren. Daarom verzekeren kerncentrales deze schade niet. De verzekeringskosten worden daarmee op de maatschappij als geheel afgewenteld.

Moet de conclusie dan zijn dat wij onze kostprijsystemen met deze kostencomponenten moeten uitbreiden? Nee, dit lijkt niet realistisch. Om twee redenen. In de eerste plaats zou dit vereisen dat iedereen alle kosten toerekent. Zolang de concurrent niet dezelfde kostprijsystematiek toepast, wordt een onderneming die wél duurzame kostprijzen (en verkoopprijzen) hanteert volledig weggeconcentreerd door ondernemingen die dit niet doen. In de tweede plaats moeten de opbrengsten van deze hogere prijsstelling terecht komen bij degenen die de (toekomstige) kosten moeten maken. Het geld zou anders blijven bij de eigenaren of aandeelhouders van de vervuilende ondernemingen, terwijl de overheid voor het grootste deel van de toekomstige kosten moet opdraaien.

Volgens mij is er dan ook slechts één partij die ons kostprijsprobleem kan oplossen: de overheid.

De overheid kan de maatschappelijke kosten doorbelasten aan vervuilende producten door middel van belastingen en heffingen. Deze belastingen en heffingen kunnen worden gebruikt om het gebruik van vervuilende producten te beperken, een voorziening te vormen voor toekomstige kosten, een subsidie te geven op milieuvriendelijke producten en duurzame innovatie te stimuleren. Een systeem van heffingen op milieuonvriendelijk handelen werkt pas echt goed als dit in internationaal verband wordt ingevoerd. Voor zover landen (zoals bijvoorbeeld de Verenigde Staten) hieraan niet willen meewerken, moeten milieubelastende producten uit die landen met extra milieuheffingen worden belast.

Met een dergelijk systeem van heffingen wordt duurzame energie vanzelf goedkoper dan vervuilende energie (N.B.: nu wordt óók over windenergie energiebelasting geheven). Dan wordt reizen per trein minder duur dan vliegen. Dan worden gewassen die natuurlijk groeien goedkoper dan groenten die in (verwarmde) kassen worden verbouwd. Dan wordt milieuvriendelijk handelen echt beloofd!

2007-243